

REGERINGSBESLUT "NATURVÅRDSOMRÅDE ÖSTERDALÄLVEN":

1998-08-20 - överklagande

LÄNSSTYRELSENS BESLUT "NATURVÅRDSOMRÅDE ÖSTERDALÄLVEN":

1997-06-06 - överklagande

KOMMUNSTYRELSENS BESLUT "NATURVÅRDSOMRÅDE ÖSTERDALÄLVEN":

1997-02-04 - bildande

*****

ANSES NUMERA SOM NATURRESERVAT ENLIGT SÄRSKILDA ÖVERGÅNGS-
BESTÄMMELSER TILL 7 KAP MILJÖBALKEN. 2003-11-24/LK

*****

REGERINGEN

Miljödepartementet

REGERINGSBESLUT: 1998-08-20

DNR: M97/2399/4

ÖVERKLAGANDE I FRÅGA OM BILDANDE AV NATURVÅRDSOMRÅDE VID
ÖSTERDALÄLVEN (BRUNNSBERG) I ÄLVDALENS KOMMUN

(2 bilagor)

REGERINGENS BESLUT

Regeringen ändrar länsstyrelsens beslut endast på så sätt att gränsen uppströms för naturvårdsområdet flyttas till Stor-Mats-änget vid den sydöstra gränsen för strömfallsfastigheten vid Åsens kraftverk. Det ankommer på Älvdalens kommun att på karta närmare ange områdets nya avgränsning.

BAKGRUND

Älvdalens kommun förordnade den 4 februari 1997 att ett närmare avgränsat område vid Österdalälven (Brunnsberg) i Älvdalens kommun skall vara naturvårdsområde, se bilaga 1.

Sedan förordnandet överklagats avslog Länsstyrelsen i Dalarnas län den 6 juni 1997 överklagandet, se bilaga 2.

Länsstyrelsens beslut har överklagats av Älvdalens jordägande socknemän, Lars Perjöns, Börje Andersson, STORA, Dalälvens Kraft AB, Väsa Kraft AB, Anders Jansson, Sune Rytter, Lennart Rytter, Lennart Andersson, Torsten Strömne, Lennart W Andersson, Allan Backman, Birger Larsson, Lars-Erik Grund, Artur Eriksson Transport AB, Karl-Erik Eriksson samt Harry och Anna Jerfsten.

Klagandena har, som deras talan får förstås, begärt att det överklagade beslutet skall upphävas.

STORA, Dalälvens Kraft AB och Väsa Kraft AB har dessutom och i andra hand yrkat att gränsen för naturvårdsområdet skall flyttas till Stor-Matsänget vid den sydöstra gränsen för strömfallsfastigheten vid Åsens kraftverk.

Till stöd för sin talan har klagandena åberopat i huvudsak de grunder som framgår av det överklagade beslutet, bilaga 2 samt tillagt bl.a. att den långsiktiga ekonomiska utvecklingen i Älvdalen gynnas av ett kraftverksbygge.

STORA, Dalälvens Kraft AB och Väsa Kraft AB har dessutom tillagt följande. Gränsen för naturvårdsområdets norra del (dvs. gränsen uppströms) går längs vattenlinjen på dammkroppens nedre sida i Åsens kraftverk. Utloppskanalen ligger 2,5 kilometer nedströms dammen. Det är olämpligt att lägga naturvårdsområdet i spegeldammsområdet nedströms Åsens kraftverk eftersom fiskeförbud råder där. Vidare kommer rensningar att ske i älven 700 meter nedströms tunnelutloppet.

SKÄLEN FÖR REGERINGS BESLUT

Av 19 § naturvårdslagen (1964:822) framgår att ett område, inom vilket särskilda åtgärder behövs för att skydda eller vårda naturmiljön men som inte bör avsättas som naturreservat, får förklaras som naturvårdsområde.

Vad klagandena anfört om delgivning av beslutet kan ha betydelse för frågan om när beslutet vinner laga kraft men däremot inte för frågan om området bör skyddas på det sätt kommunen har beslutat om. Invändningen kan således inte i detta fall leda till att det överklagade beslutet upphävs.

Inte heller invändningarna om oklar avgränsning av området och hänvisning till felaktigt lagrum i kommunens beslut är av sådan karaktär att de bör leda till att det överklagade beslutet upphävs.

Frågan om lämpligheten av att bilda ett naturvårdsområde vid Österdalälven hänger nära samman med tillåtlighetsprövningen av Brunnsbergs kraftverk. Brunnsbergs kraftverk prövas dock i en särskild ordning enligt vattenlagen medan frågan om naturvårdsområdet prövas för sig enligt bestämmelserna i naturvårdslagen. Inte heller invändningen i denna del kan därför leda till att det överklagade beslutet upphävs.

När det sedan gäller själva sakfrågan bedömer regeringen att det är uppenbart att det inom området finns stora skyddsvärden, främst vad gäller fisket och landskapsbilden. Som regeringen närmare utvecklat i samband med tillåtlighetsprövningen av

Brunnsbergs kraftverk (M96/4803/4) bör intresset av att tillvarata vattenkraften på den aktuella sträckan av Österdalälven vika för naturvårdsintresset. Det får anses behövt för att skydda naturmiljön att det överklagade förordnandet i huvudsak består.

Invändningen om att det inom området pågår ett utnyttjande av vattenkraft och att detta bör leda till att beslutet upphävs berör det yrkande som STORA, Dalälvens Kraft AB och Väsa Kraft AB framställt om att ändra områdets avgränsning. Regeringen finner, i enlighet med vad som anförts i denna del, att det är olämpligt att låta naturvårdsområdet omfatta strömfallsfastigheten vid Åsens kraftverk eftersom tillstånd redan föreligger för att där bedriva vattenföretag. Avgränsningen av naturvårdsområdet skall följaktligen ändras så att gränsen flyttas till Stor-Matsänget nedströms strömfallsfastigheten vid Åsen.

Det bör ankomma på Älvdalens kommun att på karta närmare ange områdets nya avgränsning.

På regeringens vägnar

Anna Lindh

Liselotte Rågmark

*****

LÄNSSTYRELSEN DALARNAS LÄN
Rättsenheten

BESLUT: 1997-06-06

ÖVERKLAGANDE AV KOMMUNSTYRELSENS I ÄLVDALENS KOMMUN BESLUT
1997-02-04 ANGÅENDE BILDANDE AV NATURVÅRDSOMRÅDE ÖSTERDALÄLVEN

BESLUT

Länsstyrelsen avslår överklagandena.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Kommunstyrelsen i Älvdalens kommun beslutade den 4 februari 1997, § 21, att förklara ett område mellan Åsens kraftverks utloppskanal och Kyrkbyn 16:55 i höjd med Storbrott som permanent naturvårdsområde. Enligt beslutet är ändamålet med området

att bevara en sträcka i en annars för vattenkraft utbyggd Österdalälven. Därmed bevaras naturgeografin och älvens karaktäristiska fauna och flora. Området avgränsas med innerkant av en punktstreckad linje på beslutskartan.

Kommunstyrelsen beslutade vidare att naturvårdsområdets namn skall vara Österdalälven, sträckan Åsens kraftverks utloppskanal-Storbrott.

Följande föreskrifter skall gälla för området:

"Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att:

1. Anlägga vattenkraftverk eller utföra ytterligare vattenreglering eller vattenöverföring

Ny sträckning av riksväg 70 genom området och byggande av bro i området berörs ej av dessa bestämmelser."

"Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med naturvårdsområdet.

1. Utmärkning och upplysning av naturvårdsområdet."

"1. Kommunstyrelsen fastställer de föreskrifter om naturvårdsförvaltningen m.m. som framgår av skötselplan, bilaga 2.

2. Naturvårdsförvaltare utses av kommunstyrelsen i Älvdalens kommun."

Älvdalens jordägande socknemän, Stora Kraft AB samt ett antal enskilda markägare i området har överklagat Kommunstyrelsens beslut hos Länsstyrelsen. Som skäl har i huvudsak anförts dels att beslutet inte delgetts på ett korrekt sätt dels att beslutet är dåligt redovisat vad gäller områdets omfattning dels att Kommunstyrelsen hänvisat till 7 § naturvårdslagen som avser naturreservat, men använt sig av benämningen naturvårdsområde dels att det inom området pågår en markanvändning för produktion av vattenkraft vilket medför att bildande av naturvårdsområde inte kan ske dels att frågan skall prövas enligt vattenlagens bestämmelser och inte naturvårdslagens dels att det inte i ärendet finns någon utredning som verifierar att det föreligger sådan skyddsvärd naturmiljö att förordnande enligt naturvårdslagen kan komma ifråga dels att området inte är av riksintresse för friluftsliv eller fiske och dels att riksintresset kraftverksutbyggnad under alla omständigheter skall prioriteras högre.

MOTIVERING TILL LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Området är, enligt beslut 1988-08-25 av Naturvårdsverket, av riksintresse för det rörliga friluftslivet (fritidsfisket). Inom området finns även ett projekt (Brunnsbergs kraftverk) som är upptaget i den av riksdagen 1984 antagna vattenkraftplanen och som på grund därav är att anse som ett riksintresse för energiproduktion. Härutöver berörs sträckan av riksintresse för väg (RV 70).

Länsstyrelsen har tidigare i olika sammanhang redovisat ställningstagande till intresseavvägningen mellan kraftverksutbyggnadsintresset och bevarandebalansen vad avser den aktuella älvsträckan.

Sålunda har Länsstyrelsen 1992-06-15 i yttrande över ett förslag till utökad älvskydd (Ds 1992-29) tillstyrkt förslaget att älvsträckan vid Brunnsberg skall omfattas av bestämmelserna i 3 kap 6 § naturresurslagen om skydd mot vattenkraftsutbyggnad.

Kommunen har i sin översiktsplan, antagen den 27 juni 1994, redovisat att på lång sikt är det riksintresset för friluftsliv som ska ges företräde i området, med undantag av riksintresse för riksväg. Länsstyrelsen har den 17 maj 1994 i granskningsyttrande över översiktsplanen angett att man delar kommunens uppfattning att ett bevarande av denna del av älven är den långsiktiga hushållning som bör ges företräde. Länsstyrelsen har vidare i yttranden 1995-05-23 Och 1997-05-26 till vattendomstolen respektive Regeringen avstyrkt en ansökan om tillstånd att anlägga damm och kraftverk vid Brunnsberg.

Länsstyrelsens ställningstagande om företräde för friluftslivets intresse framför kraftverksutbyggnad grundar sig främst på den aktuella älvsträckans stora betydelse för fritidsfisket. Sträckan är reproduktionsområde för den harrstam som enligt gällande vattendom skall användas för avel i det s.k Siljansmålet d.v.s det samlade ärendet för Österdalälven och Oreälven (området från Idre i Älvdalens kommun respektive Skattungbyn i Orsa kommun till Gråda i Gagnefs kommun). Länsstyrelsen har i sitt naturvårdsprogram klassat sträckan i högsta klass, klass 1, med avseende på rörligt friluftsliv (riksintresse), botaniska värden, zoologiska värden, geologiska värden samt landskapsbilden.

Länsstyrelsen anser vad avser frågan om vilket intresse som skall ha företräde framför det andra att vad som anförts av de klagande inte utgör skäl till att ändra ovan redovisade bedömning. Länsstyrelsen anser sålunda att vattenkraftsutbyggnaden vid Brunnsberg skall underordna sig riksintresset för friluftslivet-fritidsfisket.

Vad avser överklagandena i övrigt får Länsstyrelsen anföra följande:

Enligt 19 § naturvårdslagen (NvL) kan område, inom vilket särskilda åtgärder behövs för att skydda eller vårda naturmiljön men som med hänsyn till den begränsade omfattningen av åtgärderna eller andra omständigheter inte lämpligen bör avsättas till naturreservat enligt 7 § NvL, förklaras som naturvårdsområde. Är åtgärd som bör vidtagas så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av fastighet inom området, skall denna del dock avsättas till naturreservat.

Kommunstyrelsen har i beslutet använt benämningen naturvårdsområde men hänvisat till den paragraf som avser naturreservat. Även om viss oklarhet angående innebörden av beslutet härigenom kan uppstå finner Länsstyrelsen att Kommunstyrelsen har beslutat om bildande av naturvårdsområde och att hänvisningen till fel paragraf inte påverkar detta förhållande. Någon pågående markanvändning för produktion av vattenkraft pågår inte i området enligt Länsstyrelsens mening. Något hinder mot att bilda naturvårdsområde föreligger därför inte av det skälet. Inte heller utgör den omständigheten att det pågår särskild prövning enligt vattenlagen angående vattenkraftutbyggnad hinder mot samtidig prövning av naturvårdsområde enligt naturvårdslagen.

Länsstyrelsen anser att områdets omfattning får anses tillfredsställande redovisat.

Vad avser påtalade brister vid delgivningen av beslutet finner Länsstyrelsen att sådana brister påverkar den tidpunkt när beslutet kan vinna laga kraft. Bristerna påverkar däremot inte beslutets laglighet och föranleder därför inte någon åtgärd från Länsstyrelsens sida.

Länsstyrelsen anser sammanfattningsvis att vad som anförts i överklagningarna inte utgör skäl till ändring av Kommunstyrelsens beslut.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos Regeringen, Miljödepartementet, enligt bilaga (formulär 4).

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit rättsenhetschef Inger Eriksson, beslutande, miljövårdsdirektör Stig-Åke Svensson, länsfiskedirektör Ulf Pierrou, länsarkitekt Lars Ingelström och länsassessor Sten Carlborg, den sistnämnde föredragande.

Inger Eriksson

Sten Carlborg

*****

ÄLVDALENS KOMMUN
KOMMUNSTYRELSEN

SAMMANTRÄDESDATUM: 1997-02-04

Ks § 21

Dnr 159/1994

Titel 831

BILDANDE AV NATURVÅRDSOMRÅDE ÖSTERDALÄLVEN

Kommunstyrelsen beslöt vid sitt sammanträde 1995-01-17 att förlänga sitt beslut om interimistiskt förordnande av naturvårdsområde till och med den 28 februari 1998. Beslutet omfattade vattenområdet från Åsens kraftverks utloppskanal till den södra gränsen av fastigheten Älvdalens kyrkby 16:55 i höjd med Storbrott.

Kommunstyrelsen beslöt vid sitt sammanträde 1996-02-06 att gå vidare med arbetet att bilda permanent naturvårdsområde i Österdalälven. Länsstyrelsen i Dalarna har 1996-05-20 yttrat sig över förslaget till naturvårdsområde. Förslaget har sänts till samtliga berörda markägare och innehavare av särskild rätt till marken.

Yttranden har därefter inkommit från:

Börje Andersson.

Lennart Andersson.

Anders Jansson,

Lars Perjöns

STORA

Torsten Stömne

Älvdalens Jordägande socknemän, Älvdalens allmäningsstyrelse
och besparingsskog samt

Älvdalens samfällighetsförvaltning.

Miljöchef Magnus Eklund lämnar kommentarer och bemötanden till samtliga erinringarna.

Miljöchefen föreslår att kommunstyrelsen beslutar om bildande av permanent naturvårdsområde i Österdalälven.

Kommunstyrelsens ordförande Gunnar Barke yrkar, att kommunsty-

relsen antar miljöchefens kommentarer samt beslutar om bildande av permanent naturvårdsområde.

Sven-Olov Åsberg yrkar avslag till förslaget om bildande av permanent naturvårdsområde.

Ordföranden ställer proposition på de båda yrkandena och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt Gunnar Barkes förslag.

Kommunstyrelsen beslutar anta miljöchefens kommentarer och bemötanden av inkomna erinringar samt beslutar om bildande av permanent naturvårdsområde i Österdalälven.

Sven-Olov Åsberg reserverar sig mot beslutet till förmån för sitt eget yrkande.

MOTIVERING TILL BESLUT

Den del av Österdalälven som berörs är nedströms Åsens kraftverk ned till Storbrott. Det är en sträcka som är orörd av kraftverksutbyggnad. Vattenföringen regleras dock från Åsens kraftverk i älvsträckan enligt vattendom. Österdalälven rinner i en kraftfullt markerad dalgång med omgivande berg uppemot 250 m högre än älven nedan Åsens samhälle. Topografin är inte lika markerad längre nedströms.

Österdalälven har på denna sträcka stora värden för det rörliga friluftslivet, främst genom möjligheten till ett högklassigt strömfiske efter harr och öring samt ett lättpaddlat kanotvatten, men också visuella upplevelser med ståtliga utsikter. Området är av riksintresse för fritidsfisket och med avseende på de skyddsvärda arter och stammar av fiskar som förekommer. Området är vidare av stor betydelse för fiskevårdsåtgärder enligt den kompensationsplan för Österdalälven-Siljans regleringar som har fastställts av vattendomstolen 1992. Strömsträckan utgör kärnområdet för utter inom Älvdalens socken.

A. FÖRESKRIFTER MED STÖD AV 8 § NVL OM INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT FÖRFOGA ÖVER FASTIGHET INOM NATURVÅRDSOMRÅDET

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att:

1. Anlägga vattenkraftverk eller utföra ytterligare vattenreglering eller vattenöverföring.

Ny sträckning av riksväg 70 genom området och byggande av bro i området berörs ej av dessa bestämmelser.

B. FÖRESKRIFTER MED STÖD AV 9 § NATURVÅRDSLAGEN ANGÅENDE MARKÄGARES OCH ANNAN SAKÄGARES SKYLDIGHET ATT TÅLA VISS INTRÅNG

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med naturvårdsområdet.

1. Utmärkning och upplysning av naturvårdsområdet.

C. FÖRESKRIFTER MED STÖD AV 10 § NATURVÅRDSLAGEN OM VAD ALLMÄNHETEN HAR ATT IAKTTA INOM NATURVÅRDSOMRÅDET

Inget utöver vad eljest gäller.

D. FÖRESKRIFTER MED STÖD AV 9 § NATURVÅRDSFÖRORDNINGEN RÖRANDE NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN AV NATURVÅRDSOMRÅDET M.M.

1. Kommunstyrelsen fastställer de föreskrifter om naturvårdsförvaltningen m.m. som framgår av skötselplan, bilaga 2.
2. Naturvårdsförvaltare utses av kommunstyrelsen i Älvdalens kommun.

BESLUT

Kommunstyrelsen beslutar

att med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1991:641) förklara det beskrivna området mellan Åsens kraftverks utloppskanal och Kyrkbyn 16:55 i höjd med Storbrott som permanent naturvårdsområde. Området avgränsas med innerkant av en punktstreckad linje på beslutskartan,

att naturvårdsområdets namn skall vara Österdalälven, sträckan Åsens kraftverks utloppskanal-Storbrott,

att ändmålet med naturvårdsområdet skall vara att bevara en outbyggd sträcka i en annars för vattenkraft utbyggd Österdalälv. Därmed bevaras naturgeografin och älven karaktäristiska fauna och flora,

att för området skall gälla de föreskrifter enligt 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484, omtryckt 1987:939, 9 § därefter ändrad 1991:165) vilka anges ovan.

BESVÄRSHÄNVISNING

Kommunstyrelsens sammanträde 1997-02-04.

Tillkännagivande om justering av protokollet har anslagits på kommunens anslagstavla 1997-02-17.

Kommunstyrelsens beslut om naturvårdsområde får överklagas till länsstyrelsen.

Eventuella besvär ställes till:

Länsstyrelsen
Miljövårdsenheten
791 84 Falun.

Besvären skall ha inkommit till länsstyrelsen senast 3 veckor efter tillkännagivande av kommunstyrelsens protokoll.

ÄLVDALENS KOMMUN